

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum

Betref **Stand van zaken van het onderzoek naar de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden van agrarische percelen**

Geachte Voorzitter,

Op 29 augustus 2017 heeft Nature een studie gepubliceerd over de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden van agrarische percelen¹. Uw Kamer heeft naar aanleiding van deze studie het kabinet per brief (Kamerstuk 2017Z11942) verzocht hen te informeren over de stand van zaken van de acties over de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden van agrarische percelen. Hierbij ontvangt u deze brief mede namens de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport en de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu.

Studie in Nature

Het RIVM heeft de studie die eind augustus in Nature is gepubliceerd beoordeeld. De studie wordt door het RIVM gezien als een degelijke studie. De studie is uitgevoerd in de VS (California; San Joaquin Valley). Het RIVM geeft aan dat de situatie in de Verenigde Staten niet vergelijkbaar is met de situatie in Europa en specifiek die in Nederland. Ook de Gezondheidsraad concludeerde al dat buitenlandse bevindingen niet zo maar naar de Nederlandse situatie zijn door te trekken. Hoe relevant deze gegevens zijn voor Nederland kan dan ook niet precies worden beantwoord. Ten eerste omdat de waarden voor gewasbeschermingsmiddelengebruik per vierkante mijl niet een op een te vergelijken zijn met Nederlandse waarden voor gebruik per hectare landbouwgrond. Dit omdat een gebied van een vierkante mijl (=259 hectare) rond een bewoner niet volledig uit landbouwgrond bestaat. Ten tweede zijn de gewassen in deze studie anders dan in de Nederlandse situatie. Het aantal kilogrammen dat wordt gebruikt kan daarom niet direct worden vertaald naar blootstelling. Het is belangrijk om eerst te kijken naar de manier van gebruik en welke middelen er worden gebruikt. Er is in de studie niet gerapporteerd welke

¹ Agricultural pesticide use and adverse birth outcomes in the San Joaquin Valley of California. <https://www.nature.com/articles/s41467-017-00349-2>

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

5.1.2.e Woo

T 5.1.2.e Woo

M 5.1.2.e Woo

5.1.2.e Woo @minez.nl

Ons kenmerk

DGAN-PAV / 17150982

Uw kenmerk

2017Z11492

Bijlage(n)

actieve stoffen of middelen precies zijn gebruikt in de San Joaquin Valley. Ook zijn gebruikconcentraties van individuele middelen niet gerapporteerd.

Uitvoering adviezen van de gezondheidsraad

In 2014 heeft de Gezondheidsraad een advies uitgebracht over de vraag of omwonenden van landbouwpercelen gezondheidsrisico's lopen door toepassing van gewasbeschermingsmiddelen (Kamerstuk 27858, nr. 230).

De Gezondheidsraad heeft geadviseerd om een onderzoek te doen naar de blootstelling van omwonenden. De conclusie was dat buitenlandse bevindingen weliswaar op mogelijke risico's wijzen, maar dat deze niet zo maar zijn door te trekken naar de Nederlandse situatie. Daarbij werd ook geoordeeld dat de onderzoeksresultaten uit eigen land dateren van enige tijd geleden. Het geadviseerde onderzoek, dat bestaat uit intensieve praktijkmetingen over een meerjarige periode, is nog in uitvoering. Over de opzet van dit onderzoek heb ik u op 18 februari 2014 (kamerstuk 27858 nr 230) en op 18 mei 2015 geïnformeerd (Kamerstuk 27 858, nr. 311). Over de bevindingen zal naar verwachting eind 2018 worden gerapporteerd.

Alle gewasbeschermingsmiddelen worden vóór goedkeuring van de werkzame stof en vóór toelating van een middel in een lidstaat beoordeeld op risico's voor mens, dier en milieu. Een middel kan slechts worden toegelaten als er geen schadelijke effecten zijn voor mens en dier en geen onaanvaardbare effecten voor het milieu. In de risicobeoordeling van het aanvraagtoelatingsdossier wordt rekening gehouden met alle relevante groepen mensen die blootgesteld kunnen worden aan het middel bij gebruik, bewerking en consumptie. Dit betreft behalve degene die de middelen professioneel toepast ook de omwonenden van landbouwgebieden en toevallige omstanders. De risicobeoordeling gaat uit van de meest kwetsbare groepen: kinderen en zwangeren. Daarnaast worden aspecten als reprotoxiciteit (schadelijk voor de voortplanting) en mutageniteit (schadelijk voor het erfelijk materiaal) beoordeeld. De blootstelling die met het model wordt berekend wordt vergeleken met een Europees vastgestelde grenswaarde. Middelen krijgen alleen een toelating wanneer de berekende blootstelling onder de grenswaarde blijft en er dus geen nadelige gezondheidseffecten verwacht worden. Daarbij kunnen restricties in de wijze van toepassen worden voorgeschreven zodat het gebruik daadwerkelijk veilig is en niet leidt tot overschrijding van normen.

Commented 5.1.2.e W00: Bij ons was behoefte aan een wat verdere uitleg van het beoordelingsproces, vandaar deze uitbreiding.

In het advies van de Gezondheidsraad werd verwezen naar een nieuw gemeenschappelijk Europees model voor de beoordeling van de risico's voor, onder andere, omwonenden. Dit model is inmiddels ingevoerd en wordt door het Ctgb gehanteerd bij de beoordeling. Zoals de Gezondheidsraad heeft geadviseerd is door het Ctgb de toelatingprocedure aangescherpt, in die zin dat een nieuw Europees wetenschappelijk beoordelingsmodel wordt toegepast. Met dit model heeft het Ctgb ook een selectie van eerdere toelatingen beoordeeld en daaruit kon de conclusie worden getrokken dat het nieuwe model, ten opzichte van de oorspronkelijke beoordeling, geen nieuwe inzichten over bestaande middelen opleverde en dat deze middelen veilig kunnen worden gebruikt. De tot dan toe door Nederland gebruikte modellen bleken voldoende beschermend te zijn.

De Gezondheidsraad heeft geadviseerd om in afwachting van de onderzoeksresultaten uit het praktijkonderzoek alvast maatregelen te nemen die de blootstelling kunnen verminderen. ~~De voorschriften tegen verwaaiing van gewasbeschermingsmiddelen, gericht op vermindering van de belasting van het milieu, worden binnenkort verder aangescherpt via een wijziging van het Activiteitenbesluit dat dit najaar in werking treedt.~~ Samen met de sector werkt het kabinet aan de verduurzaming van de landbouw, waaronder het meer toepassen van geïntegreerde gewasbescherming. Daardoor kan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen ~~nog verder~~ verminderen. Driftarme spuittechnieken tegen verwaaiing van gewasbeschermingsmiddelen zijn, met het oog op bescherming van het oppervlaktewater, vastgelegd in het Activiteitenbesluit. Dit najaar wordt, via een wijziging van dit besluit, de verplichte driftreductie aangescherpt (van 50% naar minimaal 75%) en gaat deze gelden voor het hele perceel en ongeacht of het perceel grenst aan oppervlaktewater. Daarmee wordt verwacht dat de naleving van de voorschriften verbetert omdat de handhaving eenvoudiger wordt. Zoals geadviseerd door de Gezondheidsraad is de klachtenstructuur om klachten over het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden verbeterd, hierover heb ik u op 6 juli 2017 geïnformeerd (Kamerstuk 28858, nr. 395).

Gezondheidsverkenning

Naast het onderzoek naar de blootstelling van omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen coördineert het RIVM een gezondheidsverkenning. Het doel van de verkenning is om na te gaan of een relatie kan worden gevonden tussen voorkomende gezondheidsproblemen en nabijheid van agrarische percelen. De verwachting is dat het RIVM in het voorjaar van 2018 rapporteert over deze verkenning.

Appreciatie

Het kabinet ziet nu geen reden om de toelatingsbeoordeling aan te passen als gevolg van het Amerikaanse studie die is gepubliceerd in Nature, omdat de resultaten niet direct zijn te vertalen zijn naar de Nederlandse situatie. Daarnaast heeft het Ctgb met het meest recent vastgestelde Europese wetenschappelijke model de risico's voor omwonenden beoordeeld. Daaruit bleek dat toegelaten middelen op de door het Ctgb aangegeven wijze (opgenomen in de voorschriften) veilig gebruikt kunnen worden. een veilige toepassing mogelijk is.

Het is de verwachting dat de resultaten uit het Nederlandse onderzoek naar de blootstelling van omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen en uit de gezondheidsverkenning samen richting geven aan een eventueel vervolgonderzoek in de Nederlandse situatie. Aan uw Kamer is gemeld dat in een volgende fase wordt gekeken naar fruitboomgaarden. Indien daar aanleiding toe is vanuit het lopende onderzoek kan de invulling van het vervolg anders zijn.

Tot slot vindt het kabinet het belangrijk dat gewasbeschermingsmiddelen veilig kunnen worden gebruikt. Bij de toelating van een middel volgt het Ctgb in zijn

Commented [512] EWG: Dit is voor ons een belangrijke toevoeging omdat invoering van het nieuwe AB eigenlijk 'niets' met blootstelling van omwonenden te maken heeft. De suggestie wordt gemakkelijk gewekt dat dat wel zo zou zijn, vandaar deze wat verdere omschrijving. Uitgangspunt is wat ons betreft steeds: we hebben de middelen beoordeeld met de laatste wetenschappelijke inzichten en als ze worden goedgekeurd zijn ze veilig.

[beoordeling van het aanvraagdossier Europees geharmoniseerde kaders en houdt de \(wetenschappelijke\) ontwikkelingen in de gaten. Voor beter inzicht in de praktijk](#) ~~Daarom~~ laten we onderzoek doen in de Nederlandse situatie. Daarnaast volgen wij goed de internationale ontwikkelingen over de blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen van omwonenden van agrarische percelen.

H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

Directoraat-generaal Agro en Natuur
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGAN-PAV / 17150982